מוגמר וגפרית מ"ט שרו ב"ש התם מנח ארעא גיגית ונר וקדרה ושפוד מ"ט שרו ב"ש דמפקר להו אפקורי מאן תנא להא דת"ר (א)א לא תמלא אשה קדרה עססיות ותורמסין ותניח לתוך התנור ע"ש עם חשכה ואם נתנן למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו כיוצא בו ב לא ימלא נחתום חבית של מים ויניח לתוך התנור ע"ש עם חשכה ואם עשה כן למוצאי שבת אסורין בכדי שיעשו לימא ב"ש היא ולא ב"ה אפילו תימא ב"ה גזירה שמא יחתה בגחלים א"ה מוגמר וגפרית נמי לגזור התם לא מחתי להו דאי מחתי סליק בהו קוטרא וקשי להו אונין של פשתן נמי ליגזור התם ג כיון דקשי להו זיקא לא מגלו ליה צמר ליורה לגזור אמר שמואל ביורה עקורה וניחוש שמא מגים בה ד בעקורה וטוחה והשתא דאמר מר גזירה שמא יחתה בגחלים ה האי ב קדרה חייתא שרי לאנוחה ע"ש ◦ עם חשיכה בתנורא מ"ט כיון דלא חזי לאורתא אסוחי מסח דעתיה מיניה ולא אתי לחתויי גחלים ובשיל שפיר דמי בשיל ולא בשיל אסיר ואי שדא ביה גרמא חייא שפיר דמי והשתא דאמר מר כל מידי דקשי ליה זיקא לא מגלו ליה האי בשרא דגדיא ושריק שפיר דמי דברחא ולא שריק אסור דגדיא ולא שריק דברחא ושריק רב אשי שרי ורב ירמיה מדיפתי אסיר ולרב אשי דשרי ג (והתניא) ד אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום התם דברחא ולא שריק איכא דאמרי ה דגדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי דברחא נמי ושריק שפיר דמי כי פליגי דברחא ולא שריק דרב אשי שרי ז ורב ירמיה מדיפתי אסיר ולרב אשי דשרי ו (והתניא) ח אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום התם ט בבשרא אגומרי אמר רבינא האי קרא חייא שפיר דמי כיון דקשי ליה זיקא כבשרא דגדיא דמי: ב"ש אומרים אין מוכרין: ת"ר ב"ש אומרים י לא ימכור אדם חפצו לנכרי ולא ישאילנו ולא ילונו ולא יתן לו במתנה אלא כדי שיגיע לביתו וב"ה אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה רבי עקיבא אומר כדי שיצא מפתח ביתו א"ר יוסי בר' יהודה הן הן דברי רבי עקיבא הן הן דברי בית הלל לא בא רבי עקיבא אלא לפרש דברי ב"ה: ת"ר י בש"א לא ימכור אדם חמצו לנכרי אלא אם כן יודע בו שיכלה קודם הפסח דברי ב"ש ובית הלל אומרים כ כל זמן שמותר לאוכלו מותר למוכרו רבי יהודה אומר כותח

רש"י

מוגמר וגפרית מ"ט שרו. הא מנחי בכלים: **כגון דמנחי מוגמר וגפרית בארעא.** ולא בכלי: **גיגית.** שהשכר בתוכו ואי אפשר לשופכו לארץ והשעורין נשורין כל השבת יותר מח' ימים והשבת בכלל וכן נר הדולק בשבת וכן קדרה שעל גבי כירה שאי אפשר שלא תצטמק בשבת וכן שפוד המונח בתנור כדתנן (דף יט:) משלשלין את הפסח ולא פליגי ב"ש: **דמפקר להו.** לכלים ושוב אינו מצווה על שביתתן: **עססיות ותורמסין.** מיני קטניות וצריכין בישול יותר: **כדי שיעשו.** כדי שלא יהנה ממלאכת שבת: **יחתה בגחלים.** למהר בישולן: **סליק בהו קוטרא.** של עצים ומשחיר הבגדים ועשן העצים קשה להם וכן בגפרית: **לא מגלי.** משטח פי תנור וליכא למגזר שמא יחתה בגחלים: **לגזור.** שמא יחתה בגחלים: **עקורה.** מעל האור: **מגיס.** מהפך בה ובמבושלא(א) הוי בישול: **וטוחה.** מכוסה בכיסוי שלה וטוחה בטיט סביב דכולי האי לא טרח ומידכר: **והשתא דאמר מר.** דהנחת קדרה לא אסירא אלא משום חתייה: **האי קדרא חייתא שפיר דמי.** להשהותה לכתחלה מבעוד יום בתנור והיא מתבשלת כל הלילה דודאי חייתא לאו אדעתא למיכלה לאורתא אנחה התם ומשום למחר לא אתי לחתויי שהרי יש לה שהות גדול ולא דמי לעססיות ותורמסין שאין כל הלילה והיום די להן: **ובשיל שפיר דמי.** מבושלת כל צרכה שפיר דמי להניחה דלא בעי חיתוי: **שדא ביה גרמא חייא.** דלאו דעתיה למיכליה לאורתא: **גדיא.** קשי ליה זיקא: **שריק.** פי התנור בטיט סביב כיסוי אינו מוכן לחתות: **ברחא.** איל גדול לא קשיא ליה זיקא ואתי לגלויי פי התנור ליטול כיסויו לחתות: **דגדיא ולא שריק.** איכא חדא לאיסורא וחדא להיתרא: **בבשרא אגומרי.** שאינו בתנור דאפילו כיסוי ליכא ומוכן להפוך בו ולחתות: **לא ישאילנו.** שאלה דבר החוזר בעין. הלואה בדבר הניתן להוצאה: **אלא כדי שיגיע.** הנכרי לביתו מבעוד יום ואע"ג דבדידיה קטרח מחמירין ב"ש דמיחלף בשלוחו: **בית הסמוך לחומה.** של עיר אחרת שהנכרי דר שם שהרי יכול להניחו שם: **מפתח ביתו.** של ישראל: **הן הן דברי כו' לא בא ר"ע.** לחלוק על ב"ה אלא לחלוק על תנא בן מחלוקתו שאמר אליבא דב"ה לבית הסמוך לחומה ובא ר"ע לומר לא אמרו ב"ה כן אלא כו' ט):

תוספות

לה כב"ש אלא הש"ס הוא דקאמר הכי הא מני ב"ש היא[א] אליבא דרב יוסף דמוקי לה[ב] משום שביתת כלים[ג] אבל לרב אושעיא מצינן למימר דמוקי לה כב"ה ואית ליה השמעת קול כרבה[ד] וכן פסק ר"ח דטעמא דריחים משום השמעת קול ואתי כב"ה[ה] ועוד דסוגיא דלקמן לא מיתוקמא אלא כרבה כדפי' וקי"ל כרב אושעיא דמאן תנא שביתת כלים בית שמאי היא ומותר להשאיל כלים לנכרי ואין לחוש במה שיעשה בו הנכרי מלאכה אבל בהמתו אסור להשאיל דשביתת בהמתו עליו דאורייתא: י) **ולבית שמאי אף על גב דלא קעביד מעשה וכו'.** השתא דטעמא דב"ש משום שביתת כלים[ו] הנך ג' בבות קמייתא אין שורין דיו וסממנים ואונין ומצודות הוו משום שביתת כלים שהמלאכה נעשית בתוך הכלי ונמצא שהכלי עושה המלאכה אבל מוכרין לנכרי ועורות לעבדן וכלים לכובס לא הוי[ז] משום שביתת כלים[ח] דכמה שהעורות מתעבדין אין העור עושה המלאכה אלא האדם המעבד עושה המלאכה וכן בגד המתלבן האדם המלבנו עושה המלאכה אלא טעמא דאסרי בית שמאי משום דמיחלף בשלוחו ולהכי נמי מוגמר וגפרית דמוקי בסמוך דמנחי אארעא אף על גב שהכלים העליונים מתגפרים ולבעים לא שייך שביתת כלים כדפרישי' שהכלי שאין המלאכה נעשית בו אין בהן משום שביתת כלים:

דמפקרא להו אפקורי. אע"ג דאמר בנדרים (דף מה.) דבעינן הפקר בפני ג'[ט] הכא לא בעינן דמסתמא כ) מפקיר להו[י] ואין לסמוך על זה להשכיר סוס לנכרי ולהפקיר דהכא שאני משום דלא אפשר בענין אחר ועוד שאין הדבר מפורסם[יא] א): **לא ימלא נחתום כו'.** כדמסיק גזירה שמא יחתה[יג] אף ע"פ שיש שהות הרבה להתחמם חיישינן שמא יצטנן[יד] לפי שרגילים לחמם על אש רפה ויהא צריך לחתות[טו]: **גזירה שמא יחתה.** ואם תאמר מעיקרא דלא ידע האי טעמא תקשי ליה מתני' דבשר בצל וביצה[טז] וחררה ויש לומר דהתם ידע שפיר דהוי טעמא משום שמא יחתה[יז] שאין דבר מפסיק ◦ בינו לגחלים[יח]: **דילמא מגים בה.** [יט] והוי צובע[כ]: **ביורה עקור' וטוחה.** ואין לחוש שמא יגלה ויגיס שאין דרך להגיס כמו לחתות ועוד דשמא מיהדק טפי: **בשיל ולא בשיל אסור.** נ"ל[כא] דלא הוי כמאכל בן דרוסאי דאי הוה כמאכל בן דרוסאי שרי להשהותו על גבי כירה אע"פ ל) שאינה גרופה וקטומה: **האי בישרא דגדיא ושריק.** מפרש בה"ג דמכאן ואילך איירי בצלי[כב] וכן משמע מדמייתי עלה אין צולין בשר בצל ובילה ולקמן בפרקין נמי מייתי לה[כג] אמשלשלים את הפסח[כד] ולהכי ברחא ולא שריק אסור אפי' בחייא כיון דמיירי בצלי[כה] ראוי לאוכלה[כו] בלילה ואתי לחתויי: **התם בבשרא אגומרי.** וא"ת לרב אשי דשרי ברחא ולא שריק ולא אסר אלא בשרא אגומרי תיקשי ליה מתני' דאין נותנין הפת בתוך התנור[כז] (דף יט:) ועוד משלשלין את הפסח (א) אמרי' מאי טעמא משום דבני חבורה זריזין הן מ) כדמפרש לקמן (דף כ.) והא בלאו הכי נמי שרי ויש לומר דמיירי שהתנור פתוח דהוי כמו בשרא אגומרי ונראה דאין הלכה כרב אשי בהאי לישנא[כח] דשרי ברחא ולא שריק דסוגיא דלעיל דקאמר כיון דקשי ליה זיקא לא מגלה ליה[כט] לא אתיא כוותיה וכן[ל] סוגיא דלקמן[לא] גבי[לב] בני חבורה דזריזין הם[לג] דמשני האי מנתח פי' וקשי ליה זיקא והאי לא מנתח[לד] ולרב אשי[לה] אפי' היכא דלא קשי ליה זיקא שרי[לו]: **ולא ישאילנו כו' אלא כדי שיגיע לביתו.** לא מיירי בכלים דאסור לב"ש משום שביתת כלים דאפילו ברביעי או בחמישי נמי אלא[לז] כגון חלוק ושאר דברים וטעמא משום הוצאה ונראה כשלוחו כדפ"ה:

כא. בשיל ולא בשיל היינו. חי' הר"ן. כב. בפסקי הרא"ש סימן ל"ה מסיים דבריו: אבל בקדירה לא קשי ליה זיקא וחיישינן דילמא מגלי ליה. אבל לכאורה בדברי תוס' משמע להיפך דבקדירה שרי בה"ג, ועי' הגהות רי"א חבר שהקשה כן. כג. הא דגדיא. פסקי הרא"ש סימן ל"ה. כד. לתנור דמיירי בצליה. תוס' הרא"ש. כה. יכול לצלות שיהא. תוס' הרא"ש. כו. בלילי שבת. תוס' הרא"ש. כז. ולא חררה על גבי גחלים. רשב"א. כח. בתרא. חי' הר"ן. כט. מכלל דקשי להו זיקא בעינן. חי' הר"ן. ל. מוכיח. פי' הר"ן. לא. דאמר. פי' הר"ן. לב. הא דתנן משלשלין את הפסח וכו' מ"ט משום. פי' הר"ן. לג. אלמא טעמא דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי לא והא אמר מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי. פי' הר"ן. לד. כלומר וכיון דלא מנתח לא קשי ליה זיקא ומשום הכי דוקא משום דבני חבורה זריזין הן. פי' הר"ן. לה. כי לא מנתח מאי הוי. פי' הר"ן. (עי' שפ"א). לו. הילכך כרב ירמיה מדפתי קיימא לן [משום דקאי רבינא כותיה. רשב"א], וכל מידי דקשה ליה זיקא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי, לא קשה ליה זיקא שריק שרי לא שריק אסיר, וכן פסק הרב אלפסי ז"ל, וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ"ג מהל' שבת (הי"ג). חי' הר"ן. לז. בכלים דלאו בני מלאכה. פי' הר"ן.

עין משפט נר מצוה

קלו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רנד סעיף ח:
קלז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
קלח ג מיי' פ"ג שם הלכה יד:
קלט ד מיי' שם הלכה יז סמג שם טוש"ע או"ח סימן רנג סעיף א וסימן שיח סעיף יח:
קמ ה מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע או"ח סימן רנג סעיף א:
קמא ו ז מיי' שם הלכה יג וסמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף א:
קמב ח ט מיי' שם הל' טז טור שו"ע שם סעיף ב:
קמג י מיי' פ"ו מהלכות שבת הלכה יט סמג שם טוש"ע או"ח סימן רמו סעיף ב:
קמד כ מיי' פ"ג מהל' חמץ ומצה הלכה יא סמג לאוין עו טור שו"ע או"ח סי' תמג סעיף א:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה התם וכו' את הפסח בתנור אמרינן:

גליון הש"ס

גמ' האי קדיר' חיית' וכו' עם חשיכה בתנור. עיין לקמן דף לח ע"א תוס' ד"ה שכח: תוס' ד"ה גזירה שאין דבר מפסיק. ק"ל הא מ"מ תיקשי ליה מתני' דר"פ כירה בחמין ותבשיל דקדירה מפסיק ואף לפי הלד איבעיא דשם להחזיר תנן הא מבואר שם דל"ל חסורי מחסרא וכו' ומה הן משהין כו' חמין ולא תבשיל דהטעם ע"כ משום חיתוי דאילו משום בישול אף אם יסבור דיש בישול אחר בישול ומשום שביתת כלי מה מהני בזה גירוף וגם אמאי חמין מותר. וכיון דמצינו לב"ש דבקדירה מפסיק חיישינן לחיתוי י"ל דגם ב"ה ס"ל הכי גם בהא דפרכינן מוגמר וגפרית נמי ליגזר הא בלא"ה כיון דאינו מפסיק כלי ניחוש לחיתוי כמו דאין צולין בשר:

מוסף רש"י

שיכלה קודם הפסח. קודם שיכלה הפסח, דקסבר מלוה כלוה שיכלה לבעלו מן העולם ולא שיכלה קיים (פסחים כא.).

תוס' ישנים

א) ואם השכיר או השאיל בהמתו לנכרי ועשיתה נכרי מלאכה בשבת הוי צריך להפקיר בפני שלשה יב:

רבינו חננאל

וכל היכא דאיכא למיחש שמא יחתה בגחלים כגון הנחת קדרה בתנור או חבית של מים וכיוצא אפילו ב"ה אסרי. והא דתניא לא ימכור אדם חפץ לנכרי ולא ילונו ולא ישאילנו כו'. קיי"ל כר' עקיבא דאמר כדי שיצא מפתח ביתו. כר' יוסי דאמר הן הן דברי בית הלל. וכן גבי חמץ אוקימנא בפסחים [כא.] כל שעה שמותר לאכול כהן תרומה מותר למכור ישראל חמץ לנכרי והיא שעה חמישית, כרבן גמליאל דאמר חולין נאכלין כל ארבע ותרומה כל חמש.

מסורת הש"ס

א) תוספתא שבת פ"ד, ב) [עי' תוס' תענית ח. ד"ה אם ראית], ג) [נ"ל והתנן], ד) [לקמן יט:], ה) [לקמן כ.], ו) [נ"ל והתנן], ז) פסחים כא., ח) בס"א: ובמבשל, ט) בס"א: כן, י) שייך לעיל ע"א ושם הגי' דלב"ש, כ) [עי' תוס' ב"מ ל: ד"ה אפקרינהו], ל) [כדלקמן ריש פ' כירה], מ) כדפריך לקמן כל"ל ר"מ ות"י,

מוסף תוספות

א. דהשתא דאמר רב הושעיא דשביתת כלים דוקא ב"ש הוא דאסרי א"כ. תוס' הרא"ש. ב. [ל]ברייתא דלעיל. תוס' הרא"ש. ג. ב"ש היא, ולא כדקא ס"ד מעיקרא דרב יוסף דאמר משום שביתת כלים אפילו לב"ה קאמר. תוס' הרא"ש. א"כ מוגמר וגפרית מאי טעמא שרו. רשב"א. ד. אע"ג דבפירושא דמתניתין פליג עליה דר' הושעיא מפרש טעמא דב"ש משום שביתת כלים ורבה מפרש לה משום דאי עביד לה בשבת מיחייב חטאת. תוס' הרא"ש. ה. וכן משמע לכאורה דרבה ורב יוסף הלכה כרבה. תוס' הרא"ש. וטעמא דרבה מסתבר טפי מטעמא דרב יוסף, דרבה מוקי לה מפני שמשמעת את הקול ואפילו לב"ה אסור מדרבנן אע"ג דלית להו שביתת כלים, ואילו לרב יוסף דלית ליה דרבה אתיא כתנאי ודלא כהלכתא. אור זרוע הל' ע"ש סי' ג. ו. וכל מידי דאי עביד ליה בידים בשבת מיחייב, אסור שיעשה ממילא בתוך כליו [א"כ]. תוס' הרא"ש. ז. אסרי. תוס' הרא"ש. ח. דלא שייכא שביתה אלא כשהמלאכה נעשית בתוך הכלי שהכלי עושה אותה דומיא דלמען ינוח שורך וחמורך. תוס' הרא"ש. ט. היינו מדרבנן כדי שיתפרסם הדבר, אבל מדאורייתא אפילו בינו לבין עצמו הפקר [ולכן]. פסקי הרא"ש סימן ל"ג. י. [ד]אנן סהדי דמפקר להו בלבו שלא יעשה איסור שביתת כלים. תוס' ב"מ ל: יא. ושכירות דבהמה ידוע. תוס' הרא"ש. יב. דסתמא לא מפקר לה. הגהות מרדכי, בהגהות נוספות סוף פרק ששה עשר. יג. וא"ת כיון שלמוצאי שבת בעי לה מ"ש מקדרה חייתא דאמרי' לקמן דשרי כיון דלמחר בעי לה, וי"ל דהכא. ריטב"א. יד. סמוך לחשיכה במוצאי שבת. פסקי הרא"ש סימן ל"ד. טו. בגחלים כדי שתהא חמה למוצאי שבת לאלתר. ריטב"א, וכן בפסקי הרא"ש סימן ל"ד. טז. ופת. תוס' הרא"ש, וכן הגיה נמוקי הגרי"ב בתוס'. (ועי' מהרש"א). יז. כיון. חי' הר"ן. יח. [ו]שייך גזירת חיתוי טפי. תוס' הרא"ש. אבל הכא מפסיק תנור. חי' הר"ן. יט. כי כל זמן שהוא מגיס בה מקליט הצבע יפה. ריטב"א. כ. אבל בתבשיל אין בו משום בישול דאורייתא אלא כשהוא על גבי האור וקודם שיגיע למאכל בן דרוסאי וחכמים אסרו להגיס בה אפילו לאחר בשול בעודה באש אבל כשנעקרה מעל האש שרי. ריטב"א. (ועי' מהרש"א ומהרש"ל וחי' הר"ן).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

כותח הבבלי וכל מיני כותח אסור למכור ל' יום קודם הפסח: ת"ר [א]נותנין מזונות לפני הכלב בחצר נטלו ויצא אין נזקקין לו [ב]כיוצא בו נותנין מזונות [ה]לפני הנכרי בחצר נטלו ויצא אין נזקקין לו הא תו למה לי היינו הך מהו דתימא האי רמי עליה והאי לא רמי עליה קמ"ל: ת"ר [א]לא ישכיר אדם כליו לנכרי בע"ש בד' ובה' מותר כיוצא בו אין משלחין איגרות ביד נכרי בע"ש בד' ובה' מותר אמרו עליו על ר' יוסי הכהן ואמרי לה על ר' יוסי החסיד שלא נמצא כתב ידו ביד נכרי מעולם ת"ר [ג]אין משלחין איגרת ביד נכרי ע"ש אא"כ קוצץ לו דמים ב"ש אומרים כדי שיגיע לביתו וב"ה אומרים כדי שיגיע לבית הסמוך לחומה והלא קצץ אמר רב ששת ה"ק ואם לא קצץ בית שמאי אומרים עד שיגיע לביתו ובית הלל אומרים [ד]עד שיגיע לבית הסמוך לחומה [א] והאמרת רישא אין משלחין לא קשיא [ה]הא דקביע בי דואר במתא והא דלא קביע בי דואר במתא: ת"ר [ו]אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת במה דברים אמורים לדבר הרשות אבל לדבר מצוה שפיר דמי ופוסק עמו על מנת לשבות ואינו שובת דברי רבי רשב"ג אומר אינו צריך ומצור לצידן אפילו בע"ש מותר: ת"ר [ז]אין צרין על עיירות של נכרים פחות מג' ימים קודם לשבת ואם התחילו אין מפסיקין וכן היה שמאי אומר [1]עד רדתה אפי' בשבת: אמר רבן שמעון בן גמליאל נוהגין היו וכו': תניא [ג]א"ר צדוק כך היה מנהגו של בית רבן גמליאל שהיו נותנין כלי לבן לכובס ג' ימים קודם לשבת וצבועים אפילו בע"ש ומדבריהם למדנו שהלבנים קשים לכבסן יותר מן הצבועין אביי הוה יהיב ליה ההוא מנא דצביעא לקצרא אמר ליה כמה בעית עלויה א"ל כדחיורא אמר ליה [ד]כבר קדמוך רבנן אמר אביי האי מאן דיהיב מנא לקצרא במשחא ניתיב ליה ובמשחא נשקול מיניה דאי טפי אפסדיה דמתחיה ואי בציר אפסדיה דכווציה: ושוין אלו ואלו שטוענין כו': מאי שנא כולהו דגזרו בהו ב"ש ומ"ש קורות בית הבד ועיגולי הגת דלא גזרו הנך דאי עביד להו בשבת מיחייב חטאת גזרו בהו ב"ש ע"ש עם חשכה קורות בית הבד ועיגולי הגת דאי עביד להו בשבת לא מיחייב חטאת לא גזרו מאן תנא דכל מידי דאתי ממילא שפיר דמי אמר רבי יוסי [ה](בר) חנינא רבי ישמעאל היא דתנן [י]השום והבוסר והמלילות שרסקן מבעוד יום רבי ישמעאל אומר [ח]יגמור משתחשך ורבי עקיבא אומר לא

כותח הבבלי. נותנין בו חמץ כדאמרי' באלו עוברין[י] ואינו עשוי לאכול יחד אלא לטבול בו ואינו כלה עד זמן מרובה: **שלשים יום.** משמתחילין לדרוש בהלכות הפסח חלה אזהרת פסח עליו: **כלב.** רמי עליה לזונו: **לא ישכיר אדם כליו.** לעשות בהן מלאכה בע"ש דנראה שמשכירו לו לצורך השבת: **שלא נמצא כתב ידו.** שלא יוליכנו בשבת: **אלא אם כן קצץ לו דמים.** דכיון דקוצץ לו דמים בדידיה טרח וב"ש לא מודו בקצץ דאפילו בקצץ פליגי דהא לא עדיף ממוכר ומשאיל ונותן מתנה אלא מילתא דב"ה אשמעינן דבדלא קוצץ לא פליגי לאסור: **לביתו.** של מי שנשתלח לו: **לבית הסמוך.** לחומת העיר שנשתלח שם: **והלא קצץ.** ואמאי אסרי ב"ה הא אינהו שרו לעיל: **והא אמרת רישא אין משלחין.** אא"כ קצץ: **דואר.** שלטון העיר ולו רגילין לשלוח איגרות: **שכיחא במתא.** משלחין בלא קוצץ בכדי שיגיע השליח למר לבית הדואר ולמר לבית הסמוך לחומה ורישא דאין משלחין בלא קוצץ כלל דלא קביע במתא ואם לא ימצאנו יהא צריך לילך אחריו בשבת: **מפליגין.** מפרישין מן היבשה לים וזהו לשון [הפלגת] ספינה על שם שמפליג עצמו מן הייסוד. ומרבינו יעקב שמעתי בעירובין שאמצעיתו של ים נקרא פילגוס ואף בלשון לעז פילג"א: **ופוסק.** עם הנכרי ע"מ לשבות ואין צריך לשבות: **ומצור לצידן.** אין אלא מהלך יום ובע"ש היה שם יום השוק כדאמרינן בפסחים במקום שנהגו [דף נ:]: **ומדבריהם למדנו כו'.** ונפקא מינה לשכר הכובס: **לקצרא.** כובס: **כמה בעית עלויה.** בשכר כיבוס: **כבר קדמוך רבנן.** שלמדונו שהלבנים קשים לכבסן יותר מן הצבועים: **לימשחיה.** ימדדנו בנתינתו ובחזירתו: **דכווצי'.** ברותחין: **דאתי ממילא.** כגון משקין הללו שנסחטים מאליהם ובלבד שיתחיל מבעוד יום: **בוסר.** ענבים בתחילתן כשהן דקים מוציא מהן משקין לטבל בו בשר לפי שהוא חזק וקרוב להחמיץ: **מלילות.** שבולין שלא בשלו כל צרכן מרסקן וטוענן באבנים ומשקה זב מהן ומטבל בו: **יגמור.** מאחר שרסקן ונכרס בכובד יניחם בכלים ויצאו מעצמן ומותר לכתחילה:

נותנין מזונות לנכרי בחצר. בשבת[א] אפילו לב"ש דרגיל לאוכלו מיד[ב] ודוקא מזונות אבל שאר חפצים[ג] אסורים אפילו לב"ה דלא שרי ב"ה אלא בע"ש[ד] אבל בשבת לא[ה] וא"ת ואמאי נותנין מזונות לנכרי בשבת הא כיון דאין מזונותיהן עליך כדאמרינן הכא[ו] ובפ"ב דביצה (דף כא:) [ז]דמוליא אני את הנכרי שאין מזונותיהן עליך ליתסר כדאמרינן בפרק בתרא (דף קנה:) דאסור לטרוח בשבת לתת מזונות לפני חיה משום דאין מזונותי' עליך ה"נ ה"ל למיסר בנכרי ויש לומר כיון [ח]דמפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל [ט]משום דרכי שלום חשיב קצת מזונותיו עליך לענין איסור טורח שבות דרבנן[ט] אבל לענין עשיית מלאכה בי"ט דהוי איסור דאורייתא לא חשיב מזונותיו עליך:

כתוב בא"ז שפ"א חלה נכרי' ושלח ליהודי א' בי"ט שישלח לו מיינו ואם לא ישלח לו ימות והנכרי היה מוחזק בעיר והתיר לשלוח לו ע"י נכרי משום דרכי שלום[יא] ושלח אל רבינו שמחה והתיר לו[יב] אבל לא ע"י ישראל[יג] ולה"ר יצחק נראה[יד] דהוא הדין בשבת אם היה הענין כך שהיה דבר שייך דרכי שלום כגון שהיה הנכרי אלם נראה שמותר לשלוח לו על ידי נכרי לדידן דלית לן השתא רשות הרבים דאורייתא [תוס' ישנים]:

לא ישכיר. אין לפרש[טו] משום שביתת כלים וכב"ש [טז]דא"כ אפי' ברביעי ובחמישי [יז]נמי אלא[יח] כב"ה היא דלית להו שביתת כלים או[יט] בחלוק וטלית וכיוצא בהן איירי דלא שייך שביתת כלים[כ] ואסור[כא] לפי שנראה כנוטל שכר שבת אף על פי [כב]שמשכירו יחד חדש או שבוע דאם משכירו ליום אפילו ברביעי ובחמישי אסור כדמשמע בסוף הזהב (ב"מ דף נח.) גבי שוכר פועלים לשמור פרה או תינוק[כג] ודוקא לשוכרו[כד] דמיחזי כנוטל שכר שבת אבל שאלה שריא[כה]:

אלא אם כן קוצץ לו דמים. מתני' נמי דנותנים כלים לכובס ועורות לעבדן איירי נמי בקוצץ[כו] והא דפריך והלא קצץ לב"ה פריך[כז]:

אין מפליגין בספינה. [כח]אפילו תוך התחום אסור משום[כט] שט[ל] כדמוכח בפ' תולין (לקמן קלט: ושם) גבי ההוא צורבא מדרבנן[לא] דאמר למינס בעינא ואזיל לאידך גיסא ושמר פירי[לב] משמע דתוך התחום היה ואפ"ה בלא הערמה אסור[לג ט]:

השום והבוסר והמלילות. למאי דקאמר בריש חבית (לקמן קמג:) מודים חכמים לר' יהודה בשאר פירות ומייתי מדתניא סוחטין בפגעין [א] ועוזרדין אבל לא ברמונים נ"ל דשום ובוסר יותר עשוין למשקין מפגעין ועוזרדין ומיהו התם מסיק דתרדין אע"ג דלאו בני סחיטה נינהו הואיל ואחשבינהו ה"ל משקין ולפ"ז הא דקתני סוחטין בפגעים לאו סחיטה גמורה קאמר אלא מיתוק בעלמא: **רבי ישמעאל אומר יגמור.** [לד]פי'[לה] אינו צריך לסלק הטעינה סמוך לחשכה אלא מניחן כל השבת קשה לר"י [לו]היכי מוכח[לז] דסבר ר' ישמעאל כל דאתי ממילא אפי' עביד בשבת ליכא חיוב חטאת[לח] דילמא ר' ישמעאל סבר[לט] כב"ה דשרו אפי' בהנך דלא אתי ממילא [מ]והא דנקט ריסקן משום רבותא דר"ע[מא] ועוד תימה דר"ע דאמר [י]לא יגמור לא כב"ש ולא כב"ה ונראה לר"י דיגמור היינו דיגמור ויאכל בשבת[מב] ולא דמי למשקין שזבו שאסורין דגזרינן שמא יסחוט ליכא איסור דאורייתא משום דאתי ממילא והשתא מייתי שפיר דקסבר ר' ישמעאל כל דאתי ממילא ש"ד אפי' לב"ש כיון דאי עביד ליה בשבת לא מיחייב ור"ע דאמר לא יגמור לא שצריך להסיר הקורה דסבר כב"ה[מג] אלא שלא יגמור כדי לאכול משקדש היום דאסורין אפי' לב"ה כשאר משקין שזבו דאסורין[מד] דהך סחיטה נמי דאורייתא אע"ג דאתי ממילא[מה] ועי"ל דיגמור[מו] בידים משתחשך דלא דמי למתני' דלא שרו ב"ה אלא טעינת קורה אבל בידים לא דהכא כשאין מחוסרין דיכה כדאמר בסמוך[מז] והשתא מייתי שפיר[מח] דכיון דשרי ר' ישמעאל לסחוט בידים ולא גזר אטו מחוסרי דיכה א"כ במחוסרין דיכה נמי סבר דלא מיחייב[מט] ומתר הכי קאמר[נ] דלרבי ישמעאל דמחוסרי דיכה[נא] מיחייב[נב] ואפ"ה כשאין מחוסרין שרי בידים ולא גזר[נג] אטו מחוסרין אבל כר"ע לא אתיא כיון דאסר כשאין מחוסרין דיכה אטו מחוסרין דיכה מכלל דמחוסרין דיכה מיחייב[נד] וא"כ אסור עם חשכה לב"ש:

לא | שמן

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פי"ד], ב) [תוספתא עירובין פ"ג], ג) [תוספתא פ"א], ד) [נ"ב קסז. חולין קה.], ה) [נ"ל כרבי], ו) עדיות פ"ב מ"ו, ז) [פסחים מג.], ח) [גיטין סא.], ט) [וע"ע תוס' עירובין מג. ד"ה הלכה], י) לא יגמור כב"ש ולא כב"ה כצ"ל מהרש"א.

תורה אור השלם

1 רַק עֵץ אֲשֶׁר תֵּדַע כִּי לֹא עֵץ מַאֲכָל הוּא אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ וּבָנִיתָ מָצוֹר עַל הָעִיר אֲשֶׁר הִוא עֹשָׂה עִמְּךָ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּהּ: דברים כ כ

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה השום וכו' בפגעים ופרישים ועוזרדין:

גליון הש"ס

גמ' לפני הנכרי בחצר. עי' לעיל דף ג ע"א תוס' ד"ה בבא דרישא:

לעזי רש"י

פילג"א [פיליג"א]. לב ים.

מוסף רש"י

כותח הבבלי. נותנין בו פירורי לחם ואסור משום חמץ (פסחים כא:). **שלשים יום.** דס"ל כב"ש וזה אינו נאכל מהר, שאין אוכלין אותו אלא מטבילין בו, והני שלשים יום משעה שחל עליו חובת בעור משעוסקין בהלכות הפסח (שם). **עד רדתה.** לשון רדוי, שתהא כפופה לך (דברים כ כ). **לא מחייב חטאת.** ראה רש"י לעיל יח א.

רבינו חננאל

נתינת מזונות לפני גוי בחצר או לפני כלב מותר, ואם נטל ויצא אין נזקקין לו. ת"ר לא ישכיר אדם כליו לגוי בע"ש כו'. ת"ר אין משלחין אגרת ביד גוי בע"ש כו'. אוקימנא כדברי בית הלל אי לא קביעא דואר במתא, פי' איש ידוע שכל כתב אליו יובל, והוא המשכיר ומשלח כל אגרת למי שנשתלחה לו, אין משלחין אא"כ קצץ שכר לשליח, או אם יכול השליח להגיע במקום שהוא שרוי (בן) [בו] מי שהאגרת שלוחה אליו מבעוד יום ואפילו בבית הסמוך לחומה. ואי קבוע דואר במתא כעניין שפירשנו למעלה אע"פ שלא קצץ שרי, דהא אגרת לבי דואר שדורה ובי דואר הוא במתא בהדיה. ואם קצץ שכר המשלח לשליח, בין יש בי דואר, בין אין שם בי דואר בין מגיע אצל מי שנשלחה לו בין אין מגיע מותר. אמרו על יוסף הכהן החסיד שלא נמצא כתב ידו ביד נכרי מעולם. הא דתנן נתינת כלי לבן לכובס נכרי, פשוטה היא. הא דתנו רבנן אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת, יש מי שאומרים בזמן שגוששת ואין במים י' טפחים, ומשום גזירת תחומין נגעו בה, אבל למעלה מי' טפחים לא גזרו, ומשום הכי נהגו להפליג בים הגדול. ת"ר אין מפליגין בספינה פחות מג' ימים קודם לשבת בד"א לדבר הרשות אבל לדבר מצוה מותר, ופוסק עמו לשבות ואינו שובת דברי רבי, רשב"ג אומר אינו צריך לפסוק. והלכתא כרשב"ג דכי קיי"ל הילכתא כר' מחבירו, ולא מאביו. וכבר פירשנוהו

עין משפט נר מצוה

קמה א ב מיי' פ"ו מהל' שבת הלכה כא סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן שכה סעיף א:

קמו ג ד ה מיי' שם הלכה כ סמג שם טוש"ע או"ח סימן רמז סעיף א:

קמז ו מיי' פכ"ד מהלכות שבת הל' ו ופ"ל שם הלכה יג סמג עשין לו סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן רמח סעיף א:

קמח ז מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה כה ופ"ל הלכה יג ופ"ו מהל' מלכים הלכה יא טור או"ח סימן רמט:

קמט ח מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה טז טור ושו"ע או"ח סימן רנב סעיף ה וסימן שכ סעיף ג:

תוס' ישנים

א) תימה דילמא רישא ה"ק אין משלחין בשאינו יכול להגיע אלא א"כ קצץ והיינו בפלוגתא' דסיפא בשלא קצץ אם יכול להגיע לשרי ויש ספרים דגרסי והתניא דאין משלחין והיינו ברייתא דלעיל דכיוצא בו וכן הגיה ה"ר יהודה בספרו:

מוסף תוספות

א. מיירי ודברי הכל היא. אור זרוע הל' שבת סי' נ"ג. ב. ויכול לאכלו בחצר. אור זרוע הל' שבת סי' נ"ג. ג. העשויים להוליכן למקום אחר, א"נ מזונות מרובין שאין יכול לאוכלן מיד וצריך להוליכו מיד עמו. אור זרוע הל' שבת סימן נ"ג. ד. שכבר יצא מרשות ישראל מבעוד יום, וכשנכנסה שבת אינו של ישראל אלא של נכרי. או"ז הל' שבת סי' נ"ג. ה. דהשתא ודאי מיחזי כמוליך בשליחותו של ישראל בשבת עכ"ל. או"ז הל' שבת סי' נ"ג. ו. דגוי לא רמי עילויה. ריטב"א. ז. גבי לכם ולא לגוים מרבה אני את הכלבים שמזונותם עליך ומוציא וכו'. רשב"א. ח. דת"ר (גיטין סא.). או"ז הל' שבת סי' נ"ג. ט. אבל גבי חזיר אין שייך דרכי שלום וכו' ותו שנראה כמגדל חזיר. או"ז הל' שבת סי' נ"ג. י. בריגנשבורק. או"ז שם. יא. ויש שנחלק עליו[ו]. או"ז שם. יב. לשלוח לעכו"ם ע"י עכו"ם ביו"ט אם ישלח אחריו. או"ז שם. יג. דקיי"ל (ביצה יב.) יש עירוב והוצאה ליו"ט והרי הוא אב מלאכה כמו שחיטה אפייה לישה ובישול שאסורין לעשות בשביל העכו"ם. או"ז שם. יד. [ד]אחרי שהרב פי' עירוב והוצאה ליו"ט ואפ"ה מותר לשלוח ע"י עכו"ם ביו"ט, מעתה יש לך לומר. או"ז שם. טו. כדפירשו קצת רבנן ז"ל דמשמע מפרש"י ז"ל (בד"ה לא) דאיסורא. ריטב"א. טז. ושכירות לאו דוקא. ריטב"א. דאי כב"ש אתיא הוה ליה להש"ס למימר הא מני ב"ש היא, ומדקבעה בגמרא בסתם משמע דאליבא דהלכתא היא. פסקי הרא"ש סימן ל"ו. יז. ואפילו בראשון. רשב"א. יח. הנכון כמו שפי' ר"י ז"ל דדוקא נקט שכירות, [ואתיא]. ריטב"א. יט. למאן דאית ליה שביתת כלים. תוס' הרא"ש. ובכלים שאין עושין בהן מלאכה כגון מטה ושלחן וכסא או. רשב"א. כ. ומשום שכר כליו נגעו בו שאסור לו כמו שכר גופו שהוא אסור לו אלא א"כ הוא בהבלעה. ריטב"א. כא. בערב שבת משום מראית העין. תוס' הרא"ש. [illegible]

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

לא יגמור ורבי אלעזר אמר רבי אלעזר היא דתנן חלות דבש שריסקן בערב שבת ויצאו מעצמן אסור ורבי אלעזר מתיר ור' יוסי בר חנינא מ"ט לא אמר כרבי אלעזר אמר לך התם הוא דמעיקרא אוכל ולבסוף אוכל הכא מעיקרא אוכל והשתא משקה ור' אלעזר אמר לך הא שמעינן ליה לר' אלעזר דאפילו זיתים וענבים נמי שרי דהא כי אתא רב הושעיא מנהרדעא אתא ואייתי מתניתא בידיה זיתים וענבים שריסקן מערב שבת ויצאו מעצמן אסורין ר' אלעזר ור"ש מתירין ורבי יוסי בר חנינא ברייתא לא שמיע ליה ור' אלעזר מ"ט לא אמר כר' יוסי בר חנינא אמר לך לאו איתמר עלה אמר רבא בר חנינא אמר רבי יוחנן במחוסרין דיכה דכ"ע לא פליגי כי פליגי במחוסרין שחיקה והני נמי כמחוסרין דיכה דמו הורה רבי יוסי בר חנינא כרבי ישמעאל שמן של בדדין ומחצלות של בדדין רב אסר ושמואל שרי הני כרכי דוזזי רב אסר ושמואל שרי א"ר נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי דעיסקא רב אסר ושמואל אמר מותר וקמיפלגי בפלוגת' דר' יהודה ור' שמעון ההוא תלמידא דאורי בחרתא דארגיז כרבי שמעון שמתיה רב המנונא והא כר' שמעון סבירא לן באתריה דרב הוה לא איבעי ליה למיעבד הכי הני תרי תלמידי חד מציל בחד מנא וחד מציל בארבע וחמש מאני וקמיפלגי בפלוגתא דרבה בר זבדא ורב הונא: **מתני'** אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבעוד יום אין נותנין פת לתנור עם חשכה ולא חררה על גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה מבעוד יום רא"א כדי שיקרום התחתון שלה משלשלין את הפסח בתנור עם חשכה ומאחיזין את האור במדורת בית המוקד ובגבולין

לא יגמור. אסור להניחס מבעוד יום תחת כובדן כדי לגמור משתחשך: **ור' אלעזר אומר.** הוא ר' אלעזר בן פדת דהוא אמורא: **ר' אלעזר היא.** הוא ר' אלעזר בן שמוע סתם ר' אלעזר של משנה וברייתא: **חלות דבש.** שהכוורת רודה ועשויין כמין חלות של שעוה והדבש בתוכן: **שריסקן.** כיתתן: **אסורין.** לאותו שבת באכילה: דבש לאחר שזב מן החלות נמי אוכלא הוא הלכך ליכא למיגזר ביה שמא יסחוט משתחשך דלא שייכא ביה סחיטה: **הכא.** זיתים וענבים דמתני' דמעיקרא אוכלא והשתא משקה איכא למיגזר שמא יסחוט משתחשך דהא ודאי סחיטה היא: **ור' יוסי בר' חנינא.** הך ברייתא דקתני דפליג ר' אלעזר אף בזיתים ובענבים לא הוה שמיע ליה ומההיא דחלות דבש שהיא משנה בפרק חבית שנשברה לא הוי מצי לדמויה למתני' משום פירכא דלעיל: **במחוסרין דיכה כ"ע לא פליגי.** דאסירי דטעינתן היא גומרת ונמצא הכל עשוי בשבת: **שחיקה.** יותר מדיכה לשון או דכו[ו] במדוכה (במדבר יא). ורבותי גורסין כי פליגי במחוסרין סחיטה שנידוכו יפה ואין טעינתן גומרת אלא סחיטה. ולמאן דגריס שחיקה טעינתן שוחקתן והני דמתני' מחוסרין דיכה הן וטעינתן היא דיכתן היא שוחקתן היא סוחטתן ובהא ר' ישמעאל מודה לאסור: **שמן של בדדין.** איידי דאיירי בבית הבד נקט ליה שמן המשתייר בזוית הבד תחת הטעינה והוא ניתן לבדדין וכן מחצלות של בדדין שמכסין בהן את הזיתים: **רב אסר.** לטלטולי משום מוקצה דרב סבר כר' יהודה במוקצה ושמואל סבר כר"ש דלית ליה מוקצה והכי אמרינן במי שהחשיך[מ]: **כרכי דוזזי.** זוג של מחצלות שמכסים בהן את פרגמטיא של ספינה וזוזי לשון זוג לפי שהן שתים ועשויות כאהל. ובתשובות הגאונים מצאתי כרכי דזוויי[א] ומפרש שהוא לשון ספינה בלשון ארמי: **עז.** העומדת לחלבה: **וכן רחל.** העומדת לגיזתה: **ותורא דרידיא.** העומד לחרישה: **ותמרי דעיסקא.** העומדין להוליכן לסחורה למקום אחר: **פלוגתא דר' יהודה כו'.** דלר' יהודה דאית ליה מוקצה בפרק אחרון (דף קנו:) אסור לשוחטן ביום טוב אלא אם כן הזמינן מבעוד יום ולר' שמעון שרו: **חרתא.** שם מקום: **דארגיז.** אדם אחד היה אמגושי שבנה לאותה העיר ורב המנונא דר בה ועדיין מערת קבורתו קיימת שם [ס]כך מצאתי בתשובה: **והא כר' שמעון סבירא לן.** השתא כדלקמן[י] ואמאי שמתיה: **חד מציל.** אוכלין ומשקין מפני הדליקה הרבה לחצר המעורבת: **בחד מנא.** כדתנן[ס] מצילין סל מלא ככרות ואע"ג שיש בו מאה סעודות: **וחד מציל בארבע וחמש מאני.** אלא שמקפלן כולן לתוך כלי גדול ונושאן בפעם אחת: **וקא מיפלגי כו'.** בפרק כל כתבי הקדש[ס]: **מתני' חררה.** עוגת רצפים (מלכים א יט) פוגאצ"ה בלע"ז: **יקרמו.** כמו קרום קרוסטי"ן בלע"ז: **התחתון.** מפרש בגמרא: **משלשלין את הפסח כו'.** והוא נצלה והולך משתחשך. ואע"ג דבעלמא אין צולין כדאמרן הכא שרי דבני חבורה זריזין הן ומדכרי אהדדי ולא אתו לחתויי בגחלים: **ומאחיזין את האור.** מעט מעט בעצים של מדורת בית המוקד שהיתה בעזרה והיא מתבערת והולכת משתחשך ולא חיישינן שמא יחתה כהנים זריזין להבעירה משתחשך כדמפרש בגמרא: **בית המוקד.** לשכה גדולה היא שהכהנים מתחממין שם במדורת אש הנסקת תמיד מפני שמהלכין יחפים על רצפת שיש בעזרה כדאמרי' בזבחים (פ"ג דף כד.) הואיל ורצפה מקודשת דכתיב[ע] ביום ההוא קדש המלך [את] תוך החצר וכלי שרת מקודשין דכתיב[פ] וימשחם ויקדש אותם מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת אף רצפה לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה:

ובגבולין

שמן של בדדין. פ"ה המשתייר[א] בזוית בית הבד וקשה לר"י למה לו להזכיר כאן דין מוקצה ועוד דלמה יהיה[ב] השמן מוקצה ותירץ ר"י דקאי אדלעיל[ג] דקאמר דאם טען בית הבד מבעוד יום והשמן זב והולכת כל השבת רב אסר אותו שמן משום מוקצה דהוי נולד גמור[ד] דמחמת קורות והעיגול שעליו לא היה ראוי בין השמשות לאכילה אע"ג דע"מ כן הניחו וסמך על זה שיזוב כל השבת כיון דאין משקין בעולם האי סמיכה לאו מידי הוא והוי נולד גמור ולא דמי לקדרה חייתא דשרי אע"ג דבין השמשות לא חזי לאכילה דהתם כיון דהבשר בעולם מהני דע"מ כן מניחה וכן מעיינות הנובעות[ק] כבר הם בעולם וכן נואת קטן שהיה כבר במעיו מהני בהן סמיכה ולא דמי לזיתים וענבים שריסקן מבעוד יום וכן השום והבוסר שריסקן מבערב[י] דהתם חזו מבערב לאכילה אבל הכא דלא חזו בין השמשות לאכילה והמשקה אינו בעולם הרי נולד גמור ואסור לרב[ה] וא"ת בפ"ב לקמן (דף כט.) דאמר רב אכל תמרי ושדא קשייתא לחיותא מאי לאו בפרסייתא ולא קבלה לא בארמייתא וקבלה והשתא היכי המ"ל דהוי פרסייתא והא רב אסר נולד הכא ויש לומר דה"פ מאי לאו בפרסייתא ולא קבלה משום דלא חשיבא ליה רב נולד כיון דמעיקרא גרעין והשתא גרעין אבל הכא שמן הבלוע בזיתים כל זמן[ש] שלא יצא הוי נולד גמור ולא הוי משקה:

ושמואל שרי. תימה דבס"פ נוטל (לקמן קמג.) אמרי' דשמואל הוה מטלטל גרעיני פרסייתא אגב ריפתא פי' בשולות כל צרכן שאין נשאר מן האוכל עליהם כלל וכיון דשרי נולד כר"ש בלא ריפתא נמי ליטתרי[ו] ותירץ ר"ת דשמואל מחמיר על עצמו היה לפי שהיה אדם חשוב וכן מוכח סוגיא התם[ס] דאמר אביי אי לאו דאדם חשוב אנא[ז]: **הני כרכי דוזזי רב אסר.** לטלטל משום מוקצה תימה דבפ' מפנין (לקמן דף קכח.) אמרינן דרב במוקצה לאכילה סבר לה כר' יהודה ובמוקצה לטלטל סבר לה כר"ש והכא אוסר לטלטל לכרכי דוזזי ומפרש ר"ת דכרכי דוזזי[ס] הן מוקצה מחמת מיאוס[א] כגון בגדים ומחצלות שמכסין בהם[ח] דגים[ט] ושאר דברים המלכלכין אותם[י] והתם דקאמר רב דבמוקצה לטלטל סבר לה כר"ש במוקצה שמקצה האדם מדעתו לעיסקא לאוצר שאין בו מיאוס והא דאמר בפרק בתרא (דף קנו:) דאף רב ס"ל כר' יהודה[יא] מדכרכי דוזזי דרב אסר מפרש ר"ת דנבילה המתנבלת בשבת מוקצה מחמת איסור הוא דאף לכלבים אינו ראוי מחיים ומוקצה מחמת איסור חמור ממוקצה מחמת מיאוס[יב] והא דאמר בפ"ק דחולין (דף יד:) בשמעתא ונסבין חבריא למימר מתני' ר' יהודה היא אימור דשמעת ליה לרבי יהודה במוקצה מחמת מיאוס במוקצה מחמת איסור מי שמעת ליה דיחוי בעלמא הוא ולפי המסקנא נאמר דמוקצה מחמת איסור טפי חמור תדע דהא קאמר התם אימור דשמעת ליה לר' מאיר במבשל דראוי לכוס שוחט דאינו ראוי לכוס מי שמעת ליה משמע דאית ליה לר' מאיר מוקצה מחמת איסור ובפרק כירה[א] משמע דלית ליה מוקצה מחמת מיאוס גבי מטלטלים נר חדש אבל לא ישן ר' מאיר אומר כל הנרות מטלטלים חוץ מן הנר שהדליקו בו באותו שבת: **וחד מציל בארבע וחמש מאני.** פי' בקונטרס ומקפלן כולן בתוך כלי אחד ונושאן בבת אחת ואין נראה לר"ת דבפ' כל כתבי (לקמן דף קכ.) לא פליגי אמוראי בהא דבעיא היא[יג] ופשיט דכבא להציל דמי ושרי לכ"ע ומפרש ר"ת דחד מציל בחד מנא אפי' מאה סעודות אבל בארבע וחמש מאני כגון להציל ולחזור ולהציל אפי' באותו חצר לא וחד מציל בד' וה' מאני לאותו חצר[יד] ובהא פליגי התם רבה בר זבדא ורב הונא:

איבעיא

קנ א ב מיי' פרק כ"א מהלכות שבת הלכה יג טור שו"ע או"ח סימן שכא סעיף יט:
קנא ג מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה יד:
קנב ד מיי' פכ"ה מהל' שבת הלכה ט:
קנג ה מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה יד סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שי סעיף ג:
קנד ו מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה טז סמג שם טור שו"ע או"ח סי' רנד סעיף ג:
קנה ז מיי' שם הלכה יח טור שו"ע שם סעיף ה:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כרכי דוזזי וכו' הגאונים מצאתי כרכי דיזוי. נ"ב ולי נראה לגירסת כרכי דיזוי יותר מתיישב לפרשו מלשון זוג כמו דקאי מאדים בזוי דס"פ מפנין:

גליון הש"ס

גמ' דמעיקרא אוכל. עי' בר"ש פ"ג מי"א דעוקצין: שם ותמרי דעיסקא רב אסר ושמואל כו'. גי' הרי"ף והרא"ש ותמרי דעיסקא פלוגתא דר"י ור"ש דר"י אית ליה מוקצה ור"ש לית ליה מוקצה: רש"י ד"ה דארגיז וכו'. כך מצאתי בתשובה. וכ"כ רש"י בעירובין דף סג ע"א ד"ה דארגיז: תוס' ד"ה שמן של בדדין. וכן צואת קטן. לקמן דקמ"א ע"ב: שם ד"ה הני כרכי דוזי כו' הן מוקצה מחמת מיאוס. עי' תוס' לקמן דקל"ט ע"ב ד"ה תלא דיסלא:

לעזי רש"י

פוגאצ"ה [טורטי"ל]. עוגה שנאפית בגחלים.
קרושטי"ן [קרושטי"ר]. קרום (הלחם).

מוסף רש"י

חלות דבש שריסקן. מאחר שמרסקין הדבש זב מאליו מתוך השעוה ואין דרך לסוחטו, הלכך ר' אליעזר מתיר וחכמים אוסרין, גזירה אטו שאין מרוסקין, דילמא מרסק להו (לקמן קמג.). **משלשלין את הפסח בתנור.** לצלותו, והוא יצלה מעצמו (ערובין קג.).

תום' ישנים

א) הקשה הר"מ מה צריך להעמיד במוקצה מחמת מיאוס יעמיד אותו במוקצה משום סחיטת אבל:

רב נסים גאון

אמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה. כולה פלוגתא דר' יהודה ור"ש נתבאר פלוגתם במוקצה, ועיקר דבריהם בפרק כירה [דף מד] דתנו רבנן מטלטלין נר חדש בשבת אבל לא ישן דברי ר' יהודה, ר"ש אומר כל הנרות מטלטלין בשבת חוץ מן הנר הדולק בשבת, כבתה מותר לטלטלה. ובסוף המסכת [דף קנו] מחתכין את הדלועין לפני הבהמה כו', ואמרו פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר בכולה שבת הלכה כר"ש לבר ממוקצה מחמת כו', ובמקומות הרבה מן התלמוד תמצא פלוגתן. והנה תמצא עיקר פלוגתן לדבריהן אין מוקצה לר"ש אלא גרוגרות וצימוקין. ופרישו טעמא דהא מילתא בגמרא דבני מערבא במסכת יום טוב [פרק המביא ה"א] ובמסכת מעשרות [פ"א] אמר רב שמואל בר סוסרטא מפני שמסריחות בנתים. הנך תרי תלמידי מר מציל בחד מאנא ומר מציל בתרי תלתי מאני, קמיפלגי בפלוגתא דר' אבא בר זבדא ורב הונא. פליג ר' אבא בר זבדא ורב הונא בפרק כל כתבי הקודש [דף קכ] דתנן מצילין סל מלא ככרות כו', ואמרינן אמר רב הונא לא קשיא כאן בבא להציל כאן בבא לקפל ר' אבא בר זבדא אמר רב כאן לאותה חצר כאן לחצר אחרת. סליק פירקא קמא

מסורת הש"ס

א) לקמן קמג:, ב) שם קמה:, ג) [לקמן קה. עירובין יט: פסחים קא: גיטין מה. ערכין ל.], ד) לקמן קנו:, ה) ס"א למימר, ו) לקמן קכ., ז) [לעיל יח:], ח) ס"א שיתבשלו, ט) [לקמן לז:], י) [עי' תוס' מנחות עח: ד"ה פורסה], כ) עירובין קג., ל) [תרגום יב"ע שחיק], מ) [לקמן קנו:], נ) [דף לה.], ס) [לקמן קכ.], ע) [מלכים א ח], פ) [ויקרא ח], צ) נ"ל ונראה לר"י וכ"ה בתוס' ישנים, ק) [לקמן קמא:], ר) [נדל"ל מבע"י. רש"ש], ש) שלא יצא לא הוי משקה לזה הוי נולד גמור כצ"ל. וכ"ה בתוס' ישנים, ת) [קמב:], א) [דף מד.],

מוסף תוספות

א. בחול. ריטב"א. ב. אותו. תוס' הרא"ש. ג. דאיירי בטעינת עיגול בית הבד. תוס' הרא"ש. ד. דכיון. תוס' הרא"ש. ה. ור' ישמעאל דשרי היינו משום דלית ליה מוקצה ונולד, א"נ דהתם לא היתה קורה עליהם והיה יכול ליטלו בין השמשות, אבל הכא דאיכא קורה עליהם ולא היה יכול ליטלו משם בבין השמשות אסור מה שזב אחרי כן. ריטב"א. ו. אלמא בנולד כר' יהודה סבירא ליה. ריטב"א. ז. כפה אכיפי למה לי. ריטב"א. ח. פרקמטיא של. תוס' הרא"ש. ט. מלוחים. תוס' הרא"ש. י. וריחן רע ונמאסין. פי' הר"ן להלן קכח. יא. גבי בהמה שמתה. רשב"א. יב. ולהכי דייק שפיר דרב סבר לה כר' יהודה מהא דכרכי בזוגי. רשב"א. יג. [התם] פרס טליתו וקפל והניח וקפל והניח והוציא בבת אחת כבא להציל דמי או כבא לקפל דמי. ריטב"א. יד. בזה אחר זה, אבל בחצר אחרת לא. תוס' הרא"ש להלן קכ.

רבינו חננאל

אוקמה רבי יוסי בר' חנינא לר' ישמעאל. ור' אלעזר בן פדת אוקמה לר' אלעזר בר' שמעון. **חלות שריסקן.** פירשנוהו בפ' חבית שנשברה כי שם מקומה. הורה ר' חנינא [כר' ישמעאל]. **שמן של בדדין רב אסר ושמואל שרי.** פירוש שמן הנמשך מתחת קורות בית הבד וזב בשבת אסור באכילה (ובשבת). ומחצלות המוקצות למלאכת בית הבד אסור לישב עליהן כרב. **פי' כרכי דזוגי,** מחצלות סדורות שתים שתים זוגות זוגות, והן עשויות לסחורה להשתלח בספינות, אסור להתירן בשבת ולישב עליהן. אמר רב נחמן עז לחלבה ורחל לגיזתה ותרנגולת לביצתה ותורי דרידיא ותמרי לעיסקא, פלוגתא דר' יהודה ור' שמעון. פי' כל אלו שהעמידו לדברים הללו ולא העמידו לאכילה עכשיו אם ביקש לוכל מן התמרים הללו בשבת, או העז והרחל וכיוצא בהן לשוחטן ביו"ט מותר, וקיי"ל הלכה כר"ש דלית ליה מוקצה אלא גרוגרות וצימוקים בלבד. הנהו תרי תלמידי חד מציל סל מלא ככרות אפילו באותה חצר בחד מנא כרב הונא, וחד מציל בד' ה' מאני כר' אבא בר זבדא. וחלוקת רבי אבא בר זבדא ורב הונא בפ' כל כתבי הקודש. **צליית** בשר וביצה,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ובגבולין כדי שתאחוז האור ברובו ר' יהודה אומר [א]בפחמין כל שהוא: **גמ'** וכמה א"ר אלעזר אמר רב [ב]כדי שיצולו מבעו"י כמאכל בן דרוסאי איתמר נמי [א)]אמר רב אסי א"ר יוחנן [ג]כל שהוא כמאכל בן דרוסאי אין בו משום בישולי נכרים [ג)]תניא חנניא אומר כל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר להשהותו ע"ג כירה ואע"פ שאין גרופה וקטומה: אין נותנין את הפת כו': איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור או דילמא תחתון האיך דגבי האור ת"ש ר"א אומר [ד]כדי שיקרמו פניה המדובקין בתנור: [ה]משלשלין את הפסח: מ"ט [ד)]משום דבני חבורה זריזין הן הא לאו הכי לא והאמר [ז)]מר גדיא בין שריק בין לא שריק שפיר דמי התם מינתח [ו]הכא לא מינתח: [ז]ומאחיזין את האור וכו': מנהני מילי אמר רב הונא [1]לא תבערו אש בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר [ח]אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד מתקיף לה רב חסדא אי הכי אפילו בשבת נמי אלא אמר רב חסדא קרא כי אתא למישרי אברים ופדרים הוא דאתא [ט)]וכהנים זריזין הן: ובגבולין כדי שתאחוז כו': מאי רובן אמר רב רוב כל אחד ואחד ושמואל אמר כדי שלא יאמרו הבא עצים ונניח תחתיהן תנא רב חייא לסיועיה לשמואל [ח]כדי [י)]שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא שתהא שלהבת עולה ע"י דבר אחר עץ יחידי רב אמר רוב עביו ואמרי לה ברוב היקפו [ט]אמר רב פפא הלכך [ט]בעינן רוב עביו ובעינן רוב היקפו כתנאי ר' חייא אמר (א) כדי שישחת העץ ממלאכת האומן רבי יהודה בן בתירא אומר כדי שתאחז האש משני צדדין ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר [2]את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר היצלח למלאכה: [3]והאח לפניו מבערת מאי אח אמר רב אחוונא ושמואל אמר עצים שנדלקו באחוונא ההוא דאמר להו מאן בעי אחוונא אשתכח ערבתא א"ר הונא קנים אין צריכין רוב אגדן צריכין רוב גרעינין אין צריכין רוב נתנן בחותלות צריכין רוב מתקיף לה רב חסדא אדרבה איפכא מסתברא קנים מבדרן אגדן לא מבדרן גרעינין מבדרן נתנן בחותלות לא מבדרן איתמר נמי אמר רב

רש"י

ובגבולין. לריך להבעיר מדורתן מבעוד יום כדי שתאחוז האש ברובו: **ר' יהודה אומר.** אם היתה מדורת פחמין אין לריך להאחיז בהן האור אלא כל שהוא והיא דולקת והולכת דאין דרכה להיות כבה והולכת וא"ל לחתות בהן: **גמ' בן דרוסאי.** לסטים היה ומבשל בישולו שליש: **איתמר נמי.** דמאכל בן דרוסאי חשוב בישול: **כל שהוא.** מבושל ביד ישראל כמאכל בן דרוסאי שוב אין בגמרו משום בישולי נכרים: **גרוף.** מן הגחלים במגריפה שקורין וודיל"י: **קטום.** מפזרים אפר מלמעלה כדי להפיג חומו שלא יוסיף הבל בשבת וזה תבשיל שהוא כמאכל בן דרוסאי לא חיישי' אם מתבשל והולך בשבת: **דגבי תנור.** שהככרות נדבקים בדופני התנור סביב הילכך מבעיא ליה הי קרי תחתון הנך פנים דגבי דופני התנור או פנים הפונים למטה לחלל התנור לגד האור: **מדובקים בתנור.** וחומרא היא דפנים שכלפי האור ממהרין לקרום: **התם מנתח.** ואם פותח פי התנור עייל ביה זיקא וקשי ליה: **הכא לא מנתח.** דכתיב (שמות יב) על ראשו ועל קרבו ואי מגלי ליה לא קשי ליה זיקא הלכך אי לא דזריזין הן אסור: **אברים ופדרים הוא דאתא.** להתיר את הקטירן כל הלילה אבל מדורת בית המוקד שאינה לורך גבוה אלא לורך כהנים לא הותרה. וסמוך לחשיכה היינו טעמא דלא גזור משום דכהנים זריזין הם שכולם היו בני תורה וחרדים ונזכרים ולא אתו לחתויי משתחשך: **כל אחד ואחד.** כל עץ ועץ ולא תימא כיון שאחוז ברוב מנין העלים: **ושמואל אמר.** כדי שלא לריך לומר הבא עלים דקים ונניח תחתיהן להבעיר את אלו: **תני ר' חייא.** בפ' במה מדליקין לגבי מנורה להעלות נר תמיד[י)] שתהא שלהבת עולה מאליה אלמא בכי האי גוונא הויא הדלקה משום ר"י הלוי. וקשה לי חדא דרמי בר חמא קתני לה התם ועוד דלאו מתניתא היא אלא הוא אמר לה בפירוש דמתני' אחריתי. ושאר רבותינו תנו לה לענין מדורה ואני מלאתי אותה בת"כ[כ)] לגבי מנורה: **עץ יחידי.** כעין לוק"ש שלנו: **רוב עביו.** שיכנס האור בתוך עביו עד רובו: **רוב היקפו.** מבחוץ: **כתנאי.** רוב עביו או רוב היקפו: **שישחת.** רוב עביו: **ב' לדדיו.** רוב היקפו: **זכר לדבר.** דשוב הולך ודולק: **שני קצותיו אכלה האש.** בידוע שתוכו נחר והלכה לחה שלו ונעשה יבש: **נחר.** פסקה לחה שלה ויבש כמו נחר גרוני (תהלים סט) וכן חרה מני חורב (איוב ל): **והאח.** בשריפת יהויקים המגילה כתיב: **אחוונא.** ערבה: **באחוה.** כל העלים נדלקין זה מזה הקטן מדליק הגדול: **אין לריכין רוב.** להאחיז את האור ברובן מע"ש אלא מאחיז בהן אור מבעוד יום לפי שאין כבין והולכים אלא דולקים והולכים: **לריכים רוב.** לפי שאין שלהבת יכול ליכנס ביניהם: **גרעינין.** של תמרה אם עשה מהם מדורה לכשיבשו אין לריכין רוב: **נתנן בחותלות.** כלים שעושין מלולבין ונתן הכלי מלא במדורה לריכין רוב לפי שלבורין יחד ואין השלהבת יכולה להכנס בהן: **קנים מבדרן.** לכאן ולכאן ואחת מהן היולאת לא תמלא את חברתה לבערה הלכך כי לא אגדן לריכי רוב אבל אגדן לא מבדרן ואין לריכין רוב וכן גרעינין: רב

תוספות

איבעיא להו תחתון האיך דגבי תנור. ולפ"ה דפי' דלגבי האור ממהר לקרום ומיבעיא ליה אם תחתון דקאמר ר' אליעזר דגבי תנור והא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה אחת מפניה ואפילו בעליון סגי[א] ואם תחתון דקאמר ר"א היאך דגבי האור אם כן הא דקאמרי רבנן עד שיקרמו פניה היינו כל פניה[ב] תא שמע ר' אליעזר כו' ופושט דר"א לחומר' ומיהו בירושלמי[ג] משמע דלהקל בא דקאמר התם ומודה ר"א בלחם הפנים שאין קרוי לחם עד שיקרמו פניו בתנור משמע דהכא סגי בקרימה כל דהו אבל בלחם הפנים בעינן קרימה מעליא. ריב"א[י)]:

למשרי אברים ופדרים. וא"ת אי אברים ופדרים דחול כדפ"ה הא אמר בפרק [במה מדליקין] (דף כד:) עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ואי אברים ופדרים דשבת ואשמועינן מבכל מושבותיכם דאע"ג דמלותן כל הליל' ואפשר להקטירן במולאי שבת אפ"ה דחי שבת הא מעולת שבת נפק מדממעט עולת חול דהיינו ע"כ אברים ופדרים דחול דשחיטה וזריק' עבר זמנו בשקיעת החמה א"כ אברים ופדרים דשבת קרבים בשבת וי"ל דאתי למשרי אברים ופדרים דחול כשמשלה בהן האור מבעוד יום[ג] והא דקאמר ולא עולת אברים ופדרי' דחול בשבת היינו דוקא בשלא משלה בהן האור וכן הא דאמר בפרק טרף בקלפי (יומא דף מו. ושם) אברי[י)] חול שנתותרו עושה להן מערכה בפני עלמן וסודרן אפי' בשבת ואפי' לרב הונא דפליג התם היינו דאמר דאין עושה להן מערכה בפני עלמן אבל ד"ה דסודרן על המערכה גדולה היינו כשמשלה בהן האור כדמוכח התם והא דקאמר התם לחד לישנא דדוקא בפסולין אי משלה בהן האור אין אי לא לא לאו משום דכשרים לא בעינן משלה בהן האור אלא ה"ק דדוקא בפסולים אלטריך לאשמעינן במשלה בהן האור אבל בכשרים לא איצטריך לאשמעי'[ד] וריב"א מסתפק בשאר קרבנות[ה] כשמשלה בהן האור אם נעשו כלחמו של מזבח למשריהו בשבת אי לאו דדילמא דוקא בתמיד מהני האי טעמא משום דשם תמיד דוחה שבת וקשה דהתם מפיק ליה ביומא מבמועדו ואפי' בשבת והכא מפיק ליה מבמושבותיכם ונראה דעיקר דרשא מבמושבותיכם והתם נקט במועדו ואפי' בשבת אגב דבעי למנקט במועדו ואפי' בטומאה וע"ק והא במושבותיכם אלטריך לשריפת בת כהן דלא דחיא שבת כדדרשי' פ"ק דיבמות (דף ו: ושם) ופרק אחד דיני ממונות (סנהדרין לה:) נאמר כאן במושבותיכם כו' אף מושבות האמור כאן כו' וי"ל דהכא מכם דריש מדכתי' מושבותיכם ולא כתיב[ו)] מושבות והא דדרשי' בפ"ק דקדושין (דף לז. ושם) מושבות דכתב רחמנא גבי שבת ל"ל וקאמר דסד"א הואיל ובעינן מועדות כתיב תבעי קדוש ב"ד כמועדות קמ"ל לא מלא תבערו אש בכל מושבותיכם דריש כדפירש הקונטרס דההוא לא כתיבא בעינן דמועדות ואלטריך לה נמי כדדריש הכא אלא מושבותיכם דכתי' באמור (ויקרא כג)[ו] דההוא כתיב בעניינא דמועדות[מ)]:

כדי שתהא שלהבת עולה מאיליה. אלמא במקום שהקפיד הכתוב שלא יכבה סגי שתהא שלהבת עולה מאליה ואין לריך שתהא הפתילה שורפת ברובה: **עד שישחת ממלאכת האומן.** אבל למ"ד משתאחוז האור משני לדדין אינו נשחת בהכי ממלאכת האומן ואע"ג דכתיב את שני קלותיו אכלה האש היצלח למלאכה היינו גבי עץ הגפן אבל שאר עלים אין נשחתין כ"כ במהרה ממלאכת האומן:

הדרן עלך יציאות השבת

מסורת הש"ס

א) ע"ז לח., ב) לקמן לו:, ג) [עירובין קג. פסחים פה.], ד) [לעיל יח:], ה) [לקמן קיד: עירובין קג. פסחים נט: סה. פה. ביצה יח. ב"ב ל. חולין קכג: זבחים לה.], ו) לקמן כא., ז) [שמות כז], ח) [אמור פרשה יג], ט) [בפרקין ה"ו], י) [ועי' תוס' מנחות מ: ד"ה ושמעינן], כ) [שם איתא עולה ועי' ברש"י שם ד"ה הכי גרסינן], ל) [ועי' תוספות לקמן ע. ד"ה הבערה], מ) [וע"ע תוס' קידושין לז. ד"ה והרי שבת],

תורה אור השלם

1 לֹא תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: שמות לה ג

2 הִנֵּה לָאֵשׁ נִתַּן לְאָכְלָה אֵת שְׁנֵי קְצוֹתָיו אָכְלָה הָאֵשׁ וְתוֹכוֹ נָחָר הֲיִצְלַח לִמְלָאכָה: יחזקאל טו ד

3 וְהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בֵּית הַחֹרֶף בַּחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי וְאֶת הָאָח לְפָנָיו מְבֹעָרֶת: ירמיהו לו כב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' חייא אמר עד שישחת העץ ממלאכת:

גליון הש"ס

גמ' אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד. עי' יומא דף טו ע"ב תוס' ד"ה ואחת: **שם אמר ר' פפא הלכך בעינן רוב עביו.** חולין דף עו ע"ב וכעין זה סוטה דף מ ע"א וחולין דף סה ע"א:

מוסף רש"י

בן דרוסאי. לסטים היה ואוכל כל דבר המבושל קצת (ע"ז לח.). **בני חבורה.** הנמנין על הפסח, זריזין הן. דכל העוסקים בקדשים זריזים וחכמים, הלכך לא מחתי (ערובין קג.) או: שיש רבים ומזרזים זה את זה (פסחים פה.). **וכהנים זריזין הן.** בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (לקמן קיד:) או: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (ערובין שם).

מוסף תוספות

א. ור' אליעזר מחמיר. תוס' הרא"ש. ב. ור' אליעזר מיקל דדי בקרימת פניה דלגבי האור. תוס' הרא"ש. ג. דנעשו כבר לחמו של מזבח שמתוך שהן לחמו של מזבח הרי הן כקרבן היום ודחו מבמועדו אפי' בשבת. תוס' פסחים פג: ד. ומיהו אפי' ללישנא קמא לא שרי אפילו בכשרים אלא במשלה בהן את האור. תוס' יומא מו. ה. דלאו תמיד. תוס' פסחים פג: ו. שבת היא לה' בכל מושבותיכם. תוס' קידושין לז.

עין משפט נר מצוה

קנו א מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יט טור ושו"ע או"ח סי' רנג סעיף [א] ג:

קנז ב מיי' פ"ג מהלכות שבת הלכה טז טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ג:

קנח ג (מיי' פי"ז מהל' מ"א) טור ושו"ע יו"ד סי' קיג סעיף ח:

קנט ד מיי' פ"ג מהל' שבת הלכה יח סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן רנד סעיף ה:

קס ה ו מיי' שם הלכה טו:

קסא ז מיי' שם הל' כ:

קסב ח ט מיי' שם הל' יט סמג שם טור שו"ע או"ח סימן רנה סעיף א:

לעזי רש"י

וודיל"י [ודי"ל]. יַעֶה. צוק"ש [צוקי"ש]. גדמי-עץ.

רבינו חננאל

אסיקנא כמאכל בן דרוסאי וכל שהוא כמאכל בן דרוסאי מותר לשהותו ע"ג כירה אע"פ שאינה גרופה ולא קטומה. **תחתון** של פת. אוקימנא קרומת פנים המדובקים בתנור, וכיון שקרמו פניה מותר לשהותה. והכין מפרשא בפ' דלקמן בכירה [לז:]. **משלשלין את הפסח לתנור** עם חשכה. אוקימנא משום דבני חבורה זריזין הן הא שאר בני אדם לא. ואי גדיא הוא מינתח הוא, כלומר אינו שלם אלא מנותח איברים, כיון דקשי ליה זיקא לא מגלי ליה, הלכך לא אתי לחתויי בגחלים, בין שריק התנור בין לא שריק התנור שרי. **אברי** דברחא, שריק שרי. לא שריק, רב ירמיה מדפתי אסר ורב אשי שרי, וקיי"ל כוותיה. **בשרא** אגומרי אסיר אלא א"כ נצלה כל צרכן. **קרא** חייא בתנור, רבינא שרי. **ומחיזין** את האור במדורת בית המוקד, משום דכהנים זריזין הם. וקרא לאיברים ופדרים הוא דאתא דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם, בכל מושבותיכם אינכם מבערים אבל אתם מבערים לאיברים ופדרים. **ובגבולין כדי שיצית האור ברובו.** רב אמר רוב כל עץ ועץ. ושמואל אמר כדי שאין צריכין להביא אחרים תחתיהן כדי שידליקם. והלכתא כשמואל דתני ר' חייא לסיועיה שתהא שלהבת עולה מאיליה ולא על ידי דבר אחר. **עץ יחידי.** אסיקנא בעינן רוב עביו ורוב היקפו. **ואת האח לפניו מבוערת.** רב אמר **אחואנה.** פי' עצי ערבה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות